

Puitteen olemus on siihen itseensä kerääntynyttä asettumista, joka korvaa oman olemuksensa totuuden unohduksella. Korvaaminen sivuutetaan sillä, että se kehittyy kaiken läsnäolevan hoitamiseksi varantona, tässä järjestyksellä ja tällaisena hallitsee.

Puite oleskelee vaarana. Osoittautuuko vaara kuitenkin vielä näin vaaraksi? Ei. Vaarat ja hädät tosin ahdistavat ihmisiä kaikkialla määrättömästi joka hetki. Kuitenkin vaara, nimittäin olemuksensa totuudessa vaaralle altistava oleminen itse pysyy salatuttuna ja sivuutettuna. Tämä sivuuttaminen on vaarassa vaarallisinta. Vaaran sivuuttaminen puitteen määräyksillä saa vieläkin ja yhä uudelleen näyttämään siltä, kuin tekniikka olisi keino ihmisen käsissä. Kuitenkin ihmisen olemus on tosiasiasa määrätty ojentamaan auttava kätensä tekniikan olemukselle.

Tarkoittaako tämä, että ihminen on hyvinä ja huonoina aikoina tekniikan armoilla voimaton? Ei. Se tarkoittaa täysin päinvastaita, eikä vain tätä, vaan olenaisesti enemmän, jotain muuta.

Jos puite itse on olemisen olemuksen johdatus, niin meidän täytyy otaksua, että puite muuttuu yhtenä monista olemisen olemuksen tavoista, sillä johdatuksen neuvokkuus on siinä, että se tyytyy aina kulloiseenkin ohjaukseen. Tyytyminen tarkoittaa valmistautumista taipumaan osoitettuun neuvon, jota odottaa toinen, vielä salattu johdatus. Neuvokkuus kulkee kulloinkin kohti jotakin tiettyä hetkeä, joka johdattaa sen toiseen johdatukseen, johon se ei kuitenkaan yksinkertaisesti huku ja hautaudu. /38/ Olemme vielä liian tietämättömiä ja ajattelemattomia ajatellaksemme historian olemusta johdatuksesta ja ohjauksesta ja tyytymisestä. Koska olemme tottuneita siihen, taivumme vielä liian helposti kuvittelemaan neuvokkuuden tapahtumisesta käsin ja tämän historiallisesti todettavien sattumien kulkuna. Me asetamme historian sille alueelle, miten on käynyt, sen sijaan, että ajattelisimme historiaa sen olemuksen alkuperän mukaan johdatuksesta. Johdatus on kuitenkin olemukseltaan olemisen johdatus, tosin niin, että oleminen itse ohjautuu ja oleskelee kulloinkin johdatuksena ja vastaavasti muuttuu neuvokkaasti. Kun olemisessa, nyt siis puitteen olemuksessa, tapahtuu jokin muutos, niin tämä ei todellakaan tarkoita, että syrjäytetään tekniikka, jonka olemus perustuu puitteeseen. Sitä ei kukisteta eikä murskata.

Jos tekniikan olemus, puite joka on vaarana olemisessä on samalla itse oleminen, niin tekniikkaa ei voi koskaan isännöidä pelkän itseriittoisen inhimillisen toiminnan kautta, ei positiivisesti eikä negatiivisesti. Ihminen ei voi koskaan ylittää tekniikkaa, jonka olemus on oleminen itse. Ylittäminen tarkoittaisi, että ihminen on olemisen herra.

Koska tekniikan olemus on kuitenkin olemisena tyytynyt puitteeseen, kuuluu olemisen olemukseen myös ihmisen olemus, ainakin sikäli, kun olemisen olemus tarvitsee ihmisen olemusta, jotta se säilyisi oman olemuksensa mukaan olevan keskellä ja jotta se näin oleskelisi olemisena. Tämän yhteyden vuoksi tek-

niikan olemusta ei voi ohjailta johdatuksensa muuttamiseen ilman ihmisen olemuksen apua. Näin ihminen ei kuitenkaan ylitä tekniikkaa. Sen sijaan tekniikan olemus selviytyy vielä salattuun totuuteensa. Tämä selviytyminen on samanlaista kuin ihmisen selviytyminen kivusta ja säyrystä. Selviytyminen jostakin olemisen johdatuksesta, tässä puitteesta selviytyminen, tapahtuu kuitenkin aina jonkin toisen johdatuksen saapumisesta /39/. Tätä johdatusta ei voi laskea edeltä loogis-historiallisesti eikä rakentaa metafyyysisesti menneisyyden prosessien seurantona. Nimittäin koskaan ei historia eikä myöskään historialliseksi kuviteltu tapahtuminen määrää johdatusta, vaan joka kerta se, miten käy ja sille osoitettu varantojen kuvit-

teleminen on jo olemisen jonkin johdatuksen neuvokkuutta.

Tekniikan olemuksen selviytymiseen tarvitaan joka tapauksessa ihmistä. Ihmistä tarvitaan tässä kuitenkin hänen tätä selviytymistä vastaavalta olemukseltaan. Näin ihmisen olemuksen täytyy ensin avautua tekniikan olemukselle, mikä ominaisesti on jotain täysin toista kuin se, että ihminen kehittää tekniikkaa ja sen keinoja ja

luottaa niihin. Jotta ihmisolemus kuitenkin kiinnittäisi huomion tekniikan olemukseen, jotta tekniikan ja ihmisen väliin, suhteessa niiden olemukseen, kiinnittyy olemussuhde, nykyihmisen täytyy ennen kaikkea löytää takaisin olemusavaruutensa laajuuteen. Tämä ihmisolemuksen olemusavaruus saa sitä määräävän ulottuvuutensa yksin *suhteesta*, sellaisena kuin itse olemisen säilyminen on ominut ihmisen olemuksen sellaisena kuin sitä tarvitsee. Ainoastaan asettumalla ensiksi asumaan olemusavaruuteensa ja ottamalla siitä asunnon ihminen kykenee johonkin todelliseen tässä nyt vallitsevassa johdatuksessa. Tätä mietiskellen me huomaamme **Mestari Eckhartin** sanat, kun me ajattelemme ne perustastaan. Ne kuuluvat: "Ne jotka eivät ole olemiseltaan suuria, mitä työtä työstävätkin, siitä ei mitään tule."¹⁵

Ajattelemme, että ihmisen laaja olemus kuuntelee olemisen olemusta ja että tämä tarvitsee ihmistä säilyttämään olemisen olemus totuudessaan.

Siksi on ensinnäkin välttämätöntä etukäteen ajatella olemisen *olemus* ajattelemisen arvoisena, että näin edeltä tätä /40/ ajatellen saamme tietää, missä määrin meidän on ensimmäisinä kutsuttu avaamaan uraa tälle tiedolle ja raivaamaan sitä tähän saakka raivaamattomaan.

Tähän kaikkeen kykenemme vain, jos me *ennen* läheisimmältä vaikuttavaa ja ainoaa kiireelliseltä näyttävää kysymystä "Mitä meidän pitäisi tehdä?" mietiskellemme sitä, *Miten meidän on ajateltava?* Nimittäin ajatteleminen on varsinaista toimintaa, kun toiminnaksi kutsutaan auttavan käden ojentamista olemisen olemukselle. Tämä sanoo: valmistaa (rakentaa) olemisen olemukselle olevan keskellä jokin paikka, jossa se ottaa itsensä ja olemuksensa puheeksi. Vasta puhe antaa kaikelle harkinnanhalulle tien ja polun. Ilman puhetta puuttuu kaikesta tekemisestä ulottuvuus, jossa harkinta voisi kysellä ja vaikuttaa. Tällöin puhe

PALUU

Martin Heidegger

ei koskaan ole vasta ajattelemisen, tuntemisen ja tahtomisen ilmaus. Puhe on alkuperäinen ulottuvuus, jossa ihmisolemus yleensä edes kykenee vastaamaan olemista ja sen vaatimusta ja vastaamisesta kuuluvaan olemiseen. Tämä erikoisesti täytetty *alkuperäinen vastaus on ajattelemisen*. Vasta ajatellen opimme asumaan alueella, jossa tapahtuu selviytyminen olemisen johdatuksesta, puitteesta.

Puitteen olemus on vaara. Vaarana olemisen palaa olemuksensa unohtuneisuuteen, pois tästä olemuksesta ja näin samalla palaa kohti olemuksensa totuutta. Vaarassa vallitsee tämä vielä ajattelematon palautuminen. Siksi vaaran olemuksessa on salattu mahdollisuus paluuseen, jossa olemisen olemuksen unohtuneisuus kääntyy niin, että *tämän* paluun myötä olemisen olemuksen totuus saapuu nimenomaan olevaan.

Otaksuttavasti kuitenkin *tämä* paluu, paluu olemisen unohtuneisuudesta olemisen olemuksen säilymiseen, tapahtuu vain, jos vaara paluun salatussa olemuksessaan edes kerran tulee valoon nimenomaan vaarana, joka se on. Ehkä olemme jo *tämän* paluun saapumisen /41/ varjossa, jonka se on edelleen heittänyt. Milloin ja miten se neuvokkaasti tapahtuu, sitä ei tiedä kukaan. Ei ole myöskään välttämätöntä tietää tätä. Tämänlaatuinen tieto olisi ihmiselle suorastaan turmiollista, koska hänen olemuksensa on olla odottava, odottaa olemisen olemusta, samalla kun hän sitä ajatellen paimentaa. Vain kun ihminen olemisen paimena odottaa olemisen totuutta, hän voi odottaa olemisen johdatuksen saapumista sortumatta pelkkään tiedonhaluun.

Entä miten on siellä, missä vaara tapahtuu vaarana ja näin on vaara vasta peitteettömänä?

Kuullaksemme vastauksen tähän kysymykseen, huomaamme viittauksen, joka on **Hölderlinin** sanoissa kaiken varalta talletettu. "Patmos"-hymnin myöhäisversion alussa¹⁶ runoilija sanoo:

"Mutta missä on vaara,
kasvaa myös pelastus"

Kun nyt ajattemme näitä sanoja vielä syvemmin kuin runoilija ne runoili, kun ajattemme niitä pohjaan saakka, niin ne sanovat: Missä vaara on vaarana, siellä kasvaa jo myös pelastus. Ne eivät saavu rinnakkain. Pelastus ei ole vaaran rinnalla. Kun vaara on vaarana, se itse pelastaa. Vaara pelastaa, mikäli se tuo pelastuksen salatun paluun olemuksestaan. Mitä on 'pelastaa'? Se sanoo: irrottaa, päästää irti, vapauttaa, varoa, suojella, ottaa turvaan, säilyttää. **Lessing** käytti sanaa *Rettung* 'pelastus' vielä korostuneella tavalla puolustuksen merkityksessä: palauttaa oikeaan, olemukselliseen, säilöä siihen. Todellinen pelastus on säilyttävä, se on säilyminen.

Entä missä vaara on? Mikä on sen paikka? Mikäli vaara on olemisen itse, se on kaikkialla eikä missään. Sillä ei *ole* itselleen mitään paikkaa jonakin toisena. Se itse on /42/ kaiken läsnäolemisen paikaton paikka. Vaara on olemisen vaihe, oleskellen puitteena.

Kun vaara on vaarana, nimenomaan silloin tapahtuu sen olemus. Vaara kuitenkin on korvaaminen, sellaisena kuin olemisen itse puitteen tavoin syrjäyttää olemisen säilymisen unohduksella. Korvaamisessa olemisen saa totuutensa pois tolaltaan unohdukseen, nimitäin niin, että olemisen kieltää olemuksensa. Kun siis vaara on vaarana, nimenomaan silloin tapahtuu korvaaminen, jossa olemisen itse korvaa totuutensa unohduksella. Nimenomaan kun tapahtuu tämä *unohduksella korvaaminen*, silloin sisäistetään unohdus sellaisenaan. Näin sisäistettynä, riistettynä kadotuksesta se ei enää ole unohdus. Tässä sisäistämisessä olemisen säilyttämisen unohtaminen ei enää ole olemisen unohtamista, vaan sisäistyksen se palautuu olemisen säilymiseen. Kun vaara on vaarana, tapahtuu olemisen säilyminen unohduksen paluun myötä, tapahtuu maailma¹⁷. Että maailma tapahtuisi maailmana, olio olioisi, se on olemisen olemuksen itsensä etäistä saapumista.

Unohduksella korvautuvaan olemisen totuuden itsensäkieltämiseen suojautuu vielä suomaton suosionosoitus, että tämä korvautuminen palautuu mieleen, että tällaisessa palautumisessa unohdus taittuu olemisen olemuksen säilymiseksi, sen sijaan, että se antaisi tämän olemuksen sivuutettuna hukkaa. Vaaran olemuksessa oleskelee ja asustaa suosionosoitus, nimittäin suosionosoitus olemisen unohtamisen palautumisesta olemisen totuuteen. Vaaran olemuksessa, missä se on vaarana, on paluu säilymiseen, on säilyminen itse, on olemisen pelastus.

Kun vaarassa tapahtuu palaaminen, tämä voi käydä vain välittömästi. Olemisella ei nimittäin ole vertaista rinnallaan. Siihen ei toinen voi vaikuttaa, eikä se itse vaikuta. /43/ Olemisen ei nyt eikä koskaan kulje kulkuaan kausaalisessa vaikutusyhteydessä. Tapaa, jolla olemisen itse ohjautuu, ei edellä olemisena johonkin vaikuttava eikä seuraa olemisena mikään vaikutus. Tiukasti omasta peittyneisyyden olemuksestaan olemisen

tapahtuu vaiheeseensa. Siksi meidän on huomattava:

Vaaran paluu tapahtuu äkkiä. Paluussa kirkastuu nopeasti olemisen olemuksen aukeama. Äkillinen kirkastuminen on välähtämistä. Se tuo itsensä omaan, mukanaan tuomaansa kirkkauteen. Kun vaaran paluussa välähtää olemisen totuus, kirkastuu olemisen olemus. Silloin sisäistetään olemisen olemuksen totuus.

Mihin sisäistäminen tapahtuu? Ei mihinkään muualle kuin tähän saakka totuutensa unohtumisesta oleskelevaan olemiseen itseensä. Olemisen itse

kuitenkin oleskelee tekniikan olemuksena. Tekniikan olemus on puite. Sisäistäminen unohduksen paluun tapahtumapaikkana palaa siihen, mikä nyt on olemisen vaihe. Mikä oikeastaan on, se ei missään tapauksessa ole tämä tai tuo oleva. Mikä varsinaisesti on, toisin sanoen, mikä nimenomaan asuu ja oleskelee siinä, mikä on, se on yksinomaan oleminen. Vain oleminen 'on', vain olemisessa ja olemisena tapahtuu se, mitä 'on' nimeää; se, mitä on, on oleminen olemuksesta.

"Välähtäminen" on katse¹⁸. Katseessa ja katseena olemus astuu omaan selkeyteensä. Osassa selkeyttään katse suojaa näkemänsä takaisin katseeseen. Selkeydessä katse kuitenkin samalla säilyttää alkuperänsä kätkeytyntä hämäryyttä valaisemattomana. Olemisen totuuden välähtämisen sisäistäminen on katsaus. Ajattelimme olemisen totuutta maailman maailmoimisessa taivaan ja maan, jumalien ja kuolevaisten neliyhteyden peilipelinä¹⁹. Kun unohdus palaa, kun maailma olemisen olemuksen säilymisensä sisäistetään, silloin tapahtuu maailman välähdys /44/ olioiden huonoon hoitoon. Huono hoito tapahtuu puitteen heruutena. Maailman välähdys puitteeseen on olemisen totuuden välähdys totuudettomaan olemiseen. Välähdys on tapahtumapaikka olemisessä itsessään. Tapahtumapaikka on omistaen näyttäytynyt.

Katsaus siihen, mikä on — tämä otsikko nimeää nyt paluun tapahtumapaikan olemisessä, olemuksensa kieltämisen paluun säilymisensä tapahtumiseen. Katsaus siihen, mikä on, on tapahtumapaikka itse, sellaisena kuin olemisen totuus on ja suhtautuu totuudettomaan olemiseen. Katsaus siihen, mikä on — tämä nimeää tähtikuvion olemisen olemuksessa. Tämä tähtikuvio on ulottuvuus, johon oleminen vaarana oleskelee.

Aluksi ja lähes loppuun näytti siltä kuin "Katsaus siihen, mikä on" merkitsisi vain katsetta, jonka me ihmiset heitämme siihen, mikä on. Mikä on, sen olemme tottuneet ottamaan olevana. Nimittäin olevasta sanotaan "on". Kuitenkin nyt kaikki on palannut mieleen. Katsaus ei nimeä meidän tutustumistamme olevaan. Katsaus välähdysensä on paluun tähtikuvion tapahtumapaikka olemisen olemuksessa itsessään nimenomaan puitteen aikakaudella. Mikä on, se ei ole missään tapauksessa oleva. Nimittäin olevasta sanotaan "se on" ja "on" sanotaan vain sikäli kuin olevasta puhutaan suhteessa sen olemiseen. "On" sanotaan olemisesta; mikä siinä merkityksessä "on", että se muodostaa olevan olemisen, on olemista.

Puitteen määrääminen asettuu olion edelle, jättää sen oliona huomaamattomaksi, totuudettomaksi. Näin puite sivuuttaa oliossa lähentyvän maailman läheisyyden. Puite sivuuttaa vieläpä tämän sivuuttamisensa, niin kuin jonkin unohtaminen unohtaa itsensä ja vetäytyy unohduksen imuun. Omistettu unohdus ei anna vain hävitä peittyneeseen, vaan tämä häviäminen itse häviää peittymisessä, joka jää itse vielä tässä putoamisessa pois. /45/

Ja kuitenkin — kaikessa puitteen sivuuttamassa kirkastuu maailman valopilkku, välähtää olemisen totuus, ainakin silloin, kun puite kirkastuu olemukseltaan vaarana, toisin sanoen pelastumisena. Koska puite on olemisen olemuksen johdatus, siinä oleskelee vielä olemisen välähtämisen valo. Joskin puite on verhottu, on se kuitenkin katse, ei sokea johdatus täysin verhotun riippuvuuden mielessä.

Katsaus siihen, mikä on — näin kutsutaan olemisen

totuuden välähtämistä totuudettomaan olemiseen.

Kun katsaus tapahtuu, silloin on ihminen kohdannut olemisen välähtämisen olemuksessaan. Ihmiset ovat katsauksessa nähtyjä.

Vasta kun ihmisolemus katsauksen tapahtumapaikassa tämän näkemänä luopuu inhimillisestä itsepäisyydestä ja heittäytyy kohti katsausta, pois itsestään, ihminen vastaa olemuksessaan katsauksen vaatimusta. Näin vastaten ihmiselle on omistettu se, että hän huomatussa osassa maailmaa katsoo kuolevaisena kohti jumalallista.

Muuten ei; sillä myös jumala on, silloin kun hän on, jokin oleva, on olevana olemisessä ja sen olemuksessa, joka tapahtuu maailman maailmoimisesta.

Vasta kun katsaus tapahtuu, tekniikan olemus puitteena kirkastuu, vasta silloin tunnistamme, miten varannon hoitamisessa olemisen totuus maailmana pysyy kielletynä, vasta silloin panemme merkille, että kaikki pelkkä määräämistä mukaileva tahtominen ja tekeminen pitävät tiukasti kiinni huonosta hoidosta. Näin siis jää myös kaikki puhtaasti universaalihistoriallisiksi kuvitellun maailman järjestely totuudettomaksi ja perusteettomaksi. Kaikki pelkkä tulevaisuuden jahtaaminen, sen kuvien laskeskelu niin, että puoliksi ajateltu nykyinen venyy verhottuun tulevaan, liikkuu itse vielä teknis-laskennalliseen kuvittelemiseen tukeutuen. Kaikki yritykset laskea pysyvää todellista morfologisesti, psykologisesti rappiona ja onnettomuutena, koettelemuksena ja katastrofina, /46/ tuhona, ovat vain teknistä menettelyä. Ne operoivat oireiden laskemisen laitteilla, oireiden, joiden varanto lisääntyy loputtomasti ja joita voi yhä uudelleen muunnella. Nämä tilanneanalyysit eivät huomaa, että ne toimivat vain teknisenä erotteluna ja näin luovuttavat tekniselle tietoisuudelle sen mukaisen historiallis-teknisen esityksen siitä, miten käy. Mutta mikään historian kuvittelu historiallisesti tapahtuneena ei tuo sopivaan suhteeseen johdatuksen kanssa eikä varsinkaan sen olemuksen alkuperään olemisen totuuden omistamisessa.

Mikään vain tekninen ei pääse tekniikan olemukseen. Se ei kykene tuntemaan edes sen esikartanoita.

Siksi emme etsimässämme kuvaile ajan tilannetta, kun pyrimme sanomaan katsauksen siihen, mikä on. Olemisen tähtikuvio sanoutuu meille.

Mutta emme kuule vielä, me, joilta elokuva ja radio hävittävät kuulemisen ja näkemisen tekniikan herruuden alla. Olemisen tähtikuvio on maailman kieltämistä olioiden huonona hoitona. Kieltäminen ei ole eimitään, se on puitteen herruudessa olemisen korkein salaisuus.

Elääkö jumala vai pysyykö kuolleena, se ei ratkea ihmisen uskonnollisuudella ja vielä vähemmän filosofian ja luonnontieteen teologisilla toiveilla. Onko jumala jumala, se tapahtuu olemisen tähtikuvioista ja olemisen tähtikuviossa.

Niin pitkään kun emme ajatellen saa tietää, mitä on, emme voi kuulua sille, mitä tulee olemaan.

Tapahtuuko katsaus siihen, mikä on?

Tavoitetaanko meidät nähtyinä olemisen olemuskatseeseen, niin ettemme enää välty siltä? Pääsemmekö näin läheisyyden olemukseen, läheisyyden, joka oliossa olioiden lähentää maailmaa? Asustammeko kotoperäisesti läheisyydessä, niin että kuulumme /47/ alkuperäisesti taivaan ja maan, jumalien ja kuolevaisten neliyhteyteen?

Tapahtuuko katsaus siihen, mikä on? Vastaam-

meko me katsaukseen katseella, joka katsoo tekniikan olemukseen ja huomaa siinä olemisen itsensä?

Näemmekö olemisen välähdyksen tekniikan olemuksessa? Välähdyksen, joka tulee hiljaisuudesta itsenään? Hiljaisuus hiljaa. Mitä se hiljaa? Se hiljaa olemista maailman olemukseen.

Että maailma, maailmoiden, että lähintä on kaikki lähentyminen, joka lähentyy, silloin kun se lähentää olemisen totuutta ihmisolemukseseen ja näin omistaa ihmisen tapahtumapaikalle.

Suomentanut Vesa Jaaksi

Viitteet

Tähdellä (*) merkityt ovat suomentajan huomautuksia.

- * Saksan kielen sana *vorstellen*, jota Heidegger tässä käyttää, on perusmerkitykseltään 'esitellä' tai 'esittäytyä', 'asettaa eteen tai esille'. Sen substantivoitu muoto *Vorstellung* tarkoittaa erityisesti mielessä olevaa kuvaa tai mielikuvaa, kuvitelmaa. Tästä motivoituu suomenos 'kuvitella', rakentaa mielessään kuvia. Siinä säilyy ainakin jossain määrin myös eteen asettumisen ajatus, koska kuvitelma mielessä olevana kuvana estää meitä näkemästä todellisuutta sellaisena kuin se on tästä kuvitelmasta riippumattomana. Se on läheisessä yhteydessä sanaan *nachstellen*, 'asettaa jälkeen', 'jäljittää', 'vainota', 'pyydystä'. Pyrkinessään näillä kuvitelmillä jäljittämään todellisuutta, kuvitelmat lopulta korvaavat todellisuuden. Näin sana *nachstellen* saa merkityksensä 'korvata'.
- Platon, *Pidot*, 205b.
- * Nimetessään tässä jaksossa esiintuomisen (*Hervorbringen*) Heidegger käyttää sanaa *Entbergen*. Se on Heideggerin muodostunut sanasta *bergen* 'piiloutua, suojautua, pelastaa, kätkeä' ja etuliitteestä *ent-* 'vapauttaa yms.'. Olen käyttänyt sille suomenosta 'paljastaa' merkityksessä 'ottaa peitto pois'. Samakantaisia ovat myös sanat *Verbergen* 'peittää', *Verborgen* 'peittyneisyys', *Verborgenheit* 'peittyneisyys' ja *Unverborgenheit* 'peitteetön' ja *Unverborgenheit* 'peitteetömyys'.
- Aristoteles, *Nikomakhoksen etiikka*, VI kirja, luvut 3 ja 4.
- * Saksan sana *bestellen* tarkoittaa mm. 'viljellä, järjestää, tilata', mutta myös 'hoitaa'. Tässä jaksossa Heidegger käyttää sitä monessa merkityksessä. Aluksi se saa merkityksen 'hellen hoivata' (*hegen und pflegen*), jolla kuvataan aiempaa viljelyn tapaa. Tämän vastakohtaksi asetettu *Feldbestellung*, jonka olen kääntänyt sanalla 'maatalous'. Tässä *bestellen* saa merkityksensä sanasta *herausfordern* 'haastaa' tai 'pakottaa, vaatia esiin'. Tässäkin olen suomentanut sanan *Bestellen* 'hoitaminen', koska muutoksen voidaan ajatella tapahtuneen hoitamisen tavassa. myöhemmin tämä täsmentyy olioiden huonoksi hoidoksi (*Verwahrlosung des Dinges*). Käyttämällä tässä sanaa *Bestellung* Heidegger pyrkii korostamaan viljelyssä tapahtunutta muutosta. Hoivan ja huolenpidon lisäksi se tarkoittaa virkanimitystä tai määräystä.
- * *Gegenstand* on tässä suomennettu 'kohteeksi'.
- * 'Puite' suomentaa tässä sanan *Gestell*. Sen normaali merkitys on teline tai hylly tai luuranko. Tavuttamalla sanan Heidegger korostaa sitä, että sanaan kokoontuu jotakin (ge) ja toisaalta sitä, mikä siihen kokoontuu (stellen). Suomen kielessä on vaikea rakentaa samanlaista yhteyttä niin, että se toimisi tekstissä. Puite tavoittaa jollakin tavalla sanan kummatkin puolet. Toisaalta siihen on kokoontunut haaste, joka asettaa ihmisen määräämään ja toisaalta se nimeää jollakin tavalla myös sen mihin asettaminen tapahtuu: Maailma asetetaan joihinkin rajoihin tai puitteisiin, joissa sen on ilmestyttävä. Tieteen kohdalla tämä tarkoittaa laskennallista puitetta.
- * Suomen kielessä on lähes mahdoton tehdä sitä eroa, joka on saksan sanoilla *Historie* ja *Geschichte*, jotka kummatkin voivat tarkoittaa sekä historiaa tieteenä että tarinaa

tai kertomusta. *Historie* on korostuneemmin historiatiede ja *Geschichte* tieteen tutkima kohde, historia tai menneisyys. Menneisyys ei kuitenkaan toimi, koska *Vergangenheit* vastaa sitä merkitykseltään lähemmin. Käännöksessä ero jää vain vihjeenomaiseksi, esimerkiksi historiallinen ajanlasku on *historische Zeitrechnung*.

- Heisenberg s. 43 alkaen.
- Vertaa Heidegger, *Vom Wesen der Wahrheit* s. 16 alkaen.
- Heisenberg s. 60.
- Goethe, *Die Wahlverwandschaften* II. osa, 10. luku, novellissa "Die wunderlichen Nachbarskinder".
- * Tapahtumapaikka kääntää sanan *Ereignis*. Se on johdos verbistä *sich ereignen* 'tapahtua'. Päätteen -nis merkityksestä katso huomautus 14.
- * Sana *Wahrnis* on käännetty 'säilyminen'. Myöhemmin Heidegger johtaa sen merkityksen verbistä *wahren* 'säilyttää' lisäämällä tähän päätteen -nis, joka merkitsee saavuttamista tai jonkin tapahtumisen paikkaa. Sana tarkoittaisi siis sitä, mikä on saatu säilymään (jossakin paikassa).
- Eckhart, *Reden der Unterscheidungen*, n:o 4.
- Hölderlin, *Sämtliche Werke*, 2. osa, s. 173.
- Vertaa Heidegger, "Das Ding" s. 163.
- * Saksan kielessä sanoilla *blitzen* 'välähtää' ja *blicken* 'katsoa' on sama kanta. Heidegger hakee tässä niiden yhteyttä käyttämällä niitä samassa merkityksessä. Samalla sanoista rakentuu nelikenttä, jossa toisina osapuolina ovat *Einblick* 'katsaus' ja *Einblitz* jonka olen kääntänyt 'välähdys'.
- Vertaa Heidegger, "Das Ding" s. 163.

Kirjallisuus

- Aristoteles, *Nikomakhoksen etiikka*. Suomentanut Simo Knuutila. Helsinki, Gaudeamus 1989.
- Goethe, "Die Wahlverwandschaften". *Goethes Werke*. Band VI. Wegner, Hamburg 1962. (Suomennettu teoksessa *Vaaliheimolaiset*, Otava, Helsinki 1967, 2. painos.)
- Martin Heidegger, *Vom Wesen der Wahrheit*. Klostermann, Frankfurt 1943.
- Martin Heidegger, "Das Ding", teoksessa *Vorträge und Aufsätze*. Neske, Pfullingen 1954.
- W. Heisenberg, "Das Naturbild in der heutigen Physik", teoksessa *Die Künste im technischen Zeitalter*. München 1954.
- Friedrich Hölderlin, *Sämtliche Werke*. Toimittanut Friedrich Beissner. W. Kohlhammer, Stuttgart 1953.
- Meister Eckhart, *Deutsche Werke*. Bd. 5. Traktate. Toimittanut ja kääntänyt Josef Quint. W. Kohlhammer, Stuttgart 1963.